

Policy angående forskningsfinansiering

Trots att Sverige årligen satsar miljardbelopp på forskning råder det idag en obalans mellan statsfinansierad och externfinansierad forskning inom vissa vetenskapsområden. Denna obalans riskerar att skada den vetenskapliga mångfalden och dela upp forskningsfält efter ekonomiska förutsättningar istället för originalitet och nytänkande. Doktorandnämnden anser att höjda fakultetsmedel är en förutsättning för ett upprätthållande av ett forskningsklimat där oberoende, nytänkande och vetenskaplig mångfald är ledstjärnor.

Basanslagen utgör huvuddelen av den statligt finansierade forskningen, och kompletteras av den konkurrensutsatta del som fördelas av olika forskningsfinansiärer. De stora fördelarna med den konkurrensutsatta delen är att den kan medverka till att premiera ”spjutspetsforskning” och nytänkande. Dock kan den samtidigt styra forskningen och stimulera en forskning som är i linje med tidens strömningar och politiska trender.

Samtidigt som den externa finansieringen bidrar till en linjäriserad, ekonomiskt styrd forskning kan den även möjliggöra forskning av vetenskapsmän med ett forskningsfokus som faller utanför intresseområdet hos ämnesföreträdare, samt stimulera tvärvetenskaplig forskning. Dessutom kan den finansiera mer tillämpad forskning som faller utanför det grundforskningsfokus som de statliga forskningsanslagen syftar till.

Mot denna bakgrund anser doktorandnämnden vid Uppsala universitet med enfasett balanseringen av den statliga och externfinansierade forskningen i Sverige bör ske genom ett ökat basanslag till universitet och högskolor, då detta i förlängningen bäst möjliggör en fri forskning. Med fri forskning menas då en vetenskaplig kultur där resultat och idéer är oberoende av såväl politiska som ekonomiska strömningar och där mångfald och nytänkande står i fokus.

För att den externa finansieringen på bästa sätt skall komplettera de ökade basanslagen, bör rutiner och praxis kring ansökning och tilldelning ses över, för att öka möjligheterna till mångfald och säkerställa kvaliteten på forskningen. Detta bör exempelvis ske genom en ökad insyn i ansökningsbedömningen. För att ytterligare öka kunskap och möjligheter till extern finansiering bör tidsperioden för att ingå i beredningsgrupper och liknande begränsas och uppdragen rotera.

Idag spenderar många professorer en stor del av sin tid på att söka externa medel för finansiering av sin forskning. En tid som med fördel skulle kunna användas till att delta i

Uppsala studentkår
Doktorandnämnden

2/2
2006-11-23

den intellektuella forskningsverksamheten istället. En höjning av basanslagen skulle göra forskare mindre beroende av den externa finansieringen och därmed öka den tidsmässiga möjligheten till forskning.

De medel som tillhandahålls för finansiering borde syfta till att bevara den etablerade forskningen, men även till att lyfta fram sådan som är ny, oprövad och icke-vedertagen. Satsning på den etablerade forskningen har som mål att Sverige behåller sin nuvarande position inom den internationella forskningsvärlden, medan satsning på den icke-etablerade forskningen är en långsiktig investering med samma ändamål. Den sistnämnda typen av forskning bedrivs i allmänhet av unga forskare, varför det betonar vikten av särskilda satsningar på denna grupp. Forskningsmedlen måste hela tiden tillse att nya forskare utbildas genom att möjliggöra en kvalitativ utbildning och goda karriärmöjligheter för doktorander och post-doktorer, för att kunna tillgodose framtidens behov av duktiga och kompetenta forskare.

Målsättningen med fördelningsförfarandet borde vara att öka mångfald och kvalitet och tillse att inga forskningsinriktningar missgynnas. Incitament ska skapas för forskare att arbeta med universitetets tredje uppgift, där dessa insatser värderas och belönas på ett lämpligt sätt.